

2023 m. Audito Rūmų metinė ataskaita. Žodynėlis

Terminas	Paaiškinimas
ABAC	Komisijos apskaitos sistema, skirta jos biudžeto operacijoms tvarkyti.
<i>Acquis</i>	Visas ES teisinys, įskaitant teisės aktus, teismų sprendimus ir kitus teisinius dokumentus.
Agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities įsipareigojimas	Bet kokia veikla iš tam tikro neprivalomos veiklos rūšių rinkinio, kuria siekiama daugiau, nei reikalaujama pagal aplinkosaugos reikalavimus, ir kurią vykdydami ūkininkai turi teisę gauti išmokas iš ES biudžeto.
Antrinis pardavimas	Esamo akcininko akcijų pardavimas naujam investuotojui nekeičiant visos bendrovės nuosavybės.
Apimties ribojimas	Audito ataskaitoje nurodomos visos sritys, kuriose auditorius negalėjo padaryti išvados ir kurios dėl to nebuvo įtrauktos į audito nuomonę.
Asignavimas	Biudžete konkrečiam tikslui atidėta suma. ES biudžetą sudaro įsipareigojimų asignavimai ir mokėjimų asignavimai.
Asignuotosios pajamos	Į ES biudžetą iš Finansinio reglamento 21 straipsnyje išvardytų šaltinių sumokėtos lėšos, kurios gali būti naudojamos tik apibrėžtam tikslui pasiekti.
Asmeninės apsaugos priemonės (AAP)	Daiktai, pavyzdžiui, veido kaukės, pirštinės ir akių apsaugos priemonės, skirtos apsaugoti jas dėvintį asmenį nuo pavojaus sveikatai ar saugai.
Atestavimas	Tai metodas, kai audito patikinimas teikiamas remiantis finansine informacija, kitais duomenimis ar konkrečiais audituojamo subjekto parengtais tvirtinimais.

Terminas	Paaiškinimas
Atidėjiny	Apskaitos terminas, kuriuo vadinamas į balansą įrašytas numatomo būsimo įsipareigojimo, kurio terminas arba suma yra neaiškūs, geriausias įvertis.
Atidėjinių norma	Patvirtinto finansinio įsipareigojimo procentinė dalis, kuri turi būti atspindėta kaip atidėjiny.
Atitikties auditas	Auditas, kuriuo, renkant įrodymus, siekiama nustatyti, ar veikla vykdoma laikantis taikytinų taisyklių ir kitų teisės aktų bei sutarčių ar susitarimų sąlygų.
Atitikties patvirtinimas	Procesas, per kurį Komisija patikrina, ar valstybė narė tinkamai naudojo turimas lėšas ir veiksmingai taikė savo valdymo ir kontrolės sistemas.
Atkarpos mokėjimas	Pagal sutartį mokėtinų palūkanų už obligaciją ar kitą skolos priemonę mokėjimas.
Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva (CRII)	Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšų lankstaus naudojimo reaguojant į COVID-19 protrūkį priemonių rinkinys.
Atsietoji [pajamų] parama	ES išmokos ūkininkams, kurios nėra susietos su konkrečia produkto gamyba.
Atsiskaitymas	Valstybei narei priklausančio likučio išmokėjimas arba lėšų susigrąžinimas iš valstybės narės siekiant užbaigti ES programą.
Audito institucija (AI)	Nepriklausomas nacionalinis subjektas, atsakingas už ES išlaidų programos sistemų ir operacijų auditą.
Audito seka	Duomenų judėjimo registravimas apskaitos arba administracinėje sistemoje, leidžiantis atsekti atskiras operacijas.
Bazinės išmokos sistema (BIS)	ES žemės ūkio sistema, pagal kurią ūkininkams išmokos mokamos pagal reikalavimus atitinkantį žemės plotą.

Terminas	Paaiškinimas
Bendra audito tarnyba (BAT)	Komisijos tarnyba, atsakinga už projektų, finansuojamų pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrąsias programas, <i>ex post</i> auditą.
Bendra parama Europos regionų projektams (JASPERS)	Europos Komisijos, Europos investicijų banko ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko techninės pagalbos partnerystė, kurios pagrindu šalims paramos gavėjoms teikiamos nepriklausomos konsultacijos dėl projektų, kurie bus svarstomi siekiant gauti ES bendrąjį finansavimą, rengimo.
Bendra programa	Europos kaimynystės priemonės programa, pagal kurią lėšos skiriamos kelioms tam tikras sąlygas atitinkančioms šalims, papildant jų pagrindinius finansinius asignavimus.
Bendra rizikos valdymo sistema (CRMF)	Valstybių narių atliekamo muitinio tikrinimo sistema, grindžiama muitinės administracijų keitimusi rizikos informacija ir analize.
Bendra saugumo ir gynybos politika (BSGP)	ES užsienio politikos dalis, kurioje daugiausia dėmesio skiriama saugumo ir gynybos pajėgumams.
Bendra stebėsenos ir vertinimo sistema (BSVS)	Bendros žemės ūkio politikos veiksmingumo vertinimo taisyklės ir procedūros.
Bendra žemės ūkio politika (BŽŪP)	Viena bendra ES politika žemės ūkio srityje, kurią sudaro subsidijos ir įvairios kitos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą, deramą ES ūkininkų gyvenimo lygį, skatinti kaimo plėtrą ir apsaugoti aplinką.
Bendra žuvininkystės politika	ES žuvų ir žvejybos valdymo sistema, skirta tausiams žuvų ištekliams ir stabilioms žvejybos bendruomenės pajamoms užtikrinti.

Terminas	Paaiškinimas
Bendras atidėjinių fondas (BAF)	Fondas, iš kurio padengiami galimi įsipareigojimai, atsirandantys dėl finansinių priemonių, biudžeto garantijų ir finansinės paramos.
Bendras leidžiamas sužvejoti kiekis	Vykdant bendrą žuvininkystės politiką nustatomas didžiausias žuvų išteklių kiekis, kuris gali būti sužvejotas kiekvienais metais.
Bendras sąlygų režimas	Sistema, pagal kurią valstybė narė, norėdama gauti ES finansavimą, privalo laikytis teisinės valstybės principo.
Bendrasis bendrosios išimties reglamentas (BBIR)	ES reglamentas, kuriuo leidžiama taikyti tam tikrų rūšių valstybės pagalbos priemones, apie kurias nereikia pranešti Komisijai.
Bendroji įmonė (BJ)	ES įstaiga, įsteigta kartu su partneriu projektui ar veiklai mokslinių tyrimų ir technologijų srityje vykdyti.
Bendros maržos priemonė	ES speciali priemonė, pagal kurią į biudžetą galima įtraukti nepanaudotus ankstesnių metų asignavimus arba, kraštutiniu atveju, einamųjų ir būsimų metų asignavimus.
Bendrosios nacionalinės pajamos (BNP)	Standartinis šalies gerovės matas, grindžiamas pajamomis iš vidaus šaltinių ir užsienio.
Bendrujų nuostatų reglamentas (BNR)	Reglamentas, kuriuo nustatomos visiems penkiems Europos struktūriniais ir investicijų fondams taikomos taisyklės.
Bitininkystė	Mokslas ir praktika, kaip auginti bites.
Biudžeto garantija	Įsipareigojimas panaudoti ES biudžetą kompensuoti bet kokiems nuostoliams, patirtiems paramos gavėjui neįvykdžius savo įsipareigojimų, susijusių su paskola arba investicijomis į nuosavą kapitalą.
Biudžeto įvykdymo patvirtinimas	Kasmet Europos Parlamento priimamas sprendimas, kuriuo Komisijai suteikiamas galutinis patvirtinimas dėl biudžeto įvykdymo.

Terminas	Paaiškinimas
Biudžeto valdymo institucija	Šiuo terminu vadinamas Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba, kai vykdo savo įgaliojimus priimti sprendimus ES biudžeto klausimais.
BNP aprašas	Procedūrų, statistinių duomenų ir kitų elementų, naudojamų BNP apskaičiuoti, sąrašas.
BNP išlyga	Pranešimas apie poreikį pakeisti tam tikrą metodikos, kurią valstybė narė taiko rengdama savo BNP duomenis, aspektą.
BNP pagrįsti nuosavi ištekliai	ES nuosavi ištekliai, kuriuos valstybės narės moka tiesiogiai pagal jų santykinę gerovę, įvertintą pagal bendrąsias nacionalines pajamas. Skiriasi priklausomai nuo sumos, kurios reikia biudžeto pajamų daliai subalansuoti.
BŽŪP strateginis planas	ES valstybės narės įgyvendinant bendrą žemės ūkio politiką po 2020 m. parengtas dokumentas, kuriame išdėstyta, kaip ji ketina pasiekti savo tikslus, susijusius su bendrais šios politikos tikslais.
Darnaus vystymosi tikslai	Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. nustatyti 17 tikslų , kuriais skatinami visų šalių veiksmai žmonijai ir planetai itin svarbiose srityse.
Darnus vystymasis	Vystymasis atsižvelgiant į ilgalaikius reikalavimus, pavyzdžiui, rezultatų tvarumą, aplinkos ir gamtos išteklių išsaugojimą, socialinį bei ekonominį teisingumą.
Daugiamečiai žolynai	Žemės ūkio paskirties žemė, kurioje žolė ar kitokie žoliniai pašariniai augalai auginami ilgiau nei penkerius metus iš eilės.

Terminas	Paaiškinimas
Daugiametė finansinė programa (DFP)	Paprastai septyneriems metams sudarytas ES išlaidų planas, kuriame nustatyti prioritetai (remiantis politikos tikslais) ir viršutinės ribos pagal septynias pagrindines išlaidų kategorijas. Tai struktūra, pagal kurią sudaromi metiniai ES biudžetai, apribojant kiekvienos išlaidų kategorijos išlaidas.
<i>De minimis</i> valstybės pagalba	Valstybės pagalbos suma, kurios neviršijus nereikia Komisijos patvirtinimo.
Decentralizuota agentūra	Nepriklausoma ES įstaiga, įsteigta neribotam laikui kaip kompetencijos centras užduotims, padedančioms plėtoti ir įgyvendinti ES politiką, vykdyti.
Defliatorius	Statistikos priemonė, kuri naudojama istorinėms kainoms koreguoti atsižvelgiant į vėlesnę infliaciją, kad būtų galima palyginti skirtingų laikotarpių kainas.
Deleguotasis reglamentas	Teisiškai privalomas aktas, kuriuo Komisija naudojasi, siekdama papildyti arba iš dalies pakeisti neesmines ES teisės aktų dalis, pavyzdžiui, pateikti daugiau informacijos apie įgyvendinimo priemones.
Derybinė viešųjų pirkimų procedūra	Viešųjų pirkimų procedūra, kurioje dalyvauja ribotas dalyvių skaičius ir kurios metu pirkėjas gali derėtis dėl sutarties sąlygų.
Derybų skyrius	Viena iš svarbiausių <i>acquis</i> sričių stojimo derybose su šalimis kandidatėmis.
Didelės apimties projektas	ES finansuojamas projektas, kurio visa tinkamų finansuoti išlaidų suma viršija 50 milijonų eurų transporto, aplinkos ir energetikos sektoriuose.
Didinamasis poveikis	Kai tam tikras konkretaus indėlio, pavyzdžiui, ES investicijų ar garantijų, pokytis lemia didesnį išdirbio, pavyzdžiui, visų investicijų, pokytį.

Terminas	Paaiškinimas
Didžiausias pagalbos intensyvumas	Visa paramos suma, kuri gali būti išmokėta finansuojamai sričiai, išreikšta tinkamų finansuoti išlaidų procentine dalimi. Didžiausias pagalbos intensyvumas kiekvienos programos atveju skiriasi ir priklauso nuo įvairių veiksnių, pavyzdžiui, geografinės padėties.
Dotacija	Parama iš ES biudžeto (paprastai negrąžinama) paramos gavėjo pagal tinkamą finansuoti projektą arba programą patirtoms išlaidoms padengti.
Duomenų bazė ARACHNE	Komisijos sukurta duomenų gavybos priemonė, skirta padėti vadovaujančiosioms institucijoms administruoti ir valdyti ESI fondus.
Efektyvioji palūkanų norma / metinė analogiška norma (MAN)	Per metus apskaičiuota paskolos arba finansinio produkto palūkanų norma, palyginimui, kai palūkanos kaupiamos trumpesniais nei metų intervalais (pavyzdžiui, kas ketvirtį arba mėnesį).
Efektyvumas	Geriausias naudotų išteklių, vykdytos veiklos ir pasiektų tikslų santykis.
„eGrants“	Komisijos internetinė platforma, skirta ES mokslinių tyrimų dotacijoms valdyti per visą jų gyvavimo ciklą.
EIB grupė	Europos investicijų bankas ir Europos investicijų fondas.
EIB išorės skolinimo įgaliojimas	Europos Sąjungos EIB suteiktas įgaliojimas dalyvauti finansavimo operacijose šalyse partnerėse, suteikiant garantiją iš ES biudžeto.
Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP)	ES finansinės paramos mechanizmas, kuriuo siekiama švelninti COVID-19 pandemijos ekonominį ir socialinį poveikį ir skatinti ekonomikos atsigavimą, taip pat spręsti iššūkius, kylančius siekiant žalesnės ir labiau skaitmenizuotos ateities.

Terminas	Paaiškinimas
Ekonominis rezultatas	Metų rezultatas, nurodytas ES konsoliduotose finansinėse ataskaitose, atspindintis skirtumą tarp pajamų ir išlaidų.
Ekonomiškumas	Tinkamo kiekio ir kokybės išteklių už geriausių kainą suteikimas tinkamu laiku.
Ekspertinės imties sudarymas	Kitaip nei statistinės atrankos atveju – procedūra, pagal kurią auditorius savo nuožiūra audito testams atlikti atranka vienetus iš populiacijos, kad būtų užtikrinta atitiktis iš anksto nustatytiems kriterijams.
ES patikos fondas (ESPF)	ES administruojamas fondas, kuriame iš įvairių šaltinių sutelkiamos lėšos tarptautiniam reagavimui į ekstremaliąsias situacijas ar tebesitęsiančias krizes, paprastai besivystančiose šalyse, finansuoti.
ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondas	ES patikos fondas stabilumui Sahelio regione (įskaitant Čado ežero baseiną), Somalio pusiasalyje ir Šiaurės Afrikoje remti ir prisidėti prie geresnio migracijos valdymo šalinant pagrindines jos priežastis.
ES užimtumo ir socialinių inovacijų programa (EaSI)	ES programa, kuria buvo remiami strategijos „Europa 2020“ užimtumo ir socialinės apsaugos ir įtraukties tikslai.
ES 13	13 valstybių narių, kurios į Europos Sąjungą įstojo nuo 2004 m. (Bulgarija, Čekija, Estija, Kroatija, Kipras, Latvija, Lietuva, Vengrija, Malta, Lenkija, Rumunija, Slovėnija ir Slovakija).
Etatų planas	Didžiausias galimas ES institucijos ar įstaigos darbo vietų skaičius pagal pareigybės ir darbo užmokesčio kategoriją.
eu-LISA	ES agentūra, atsakinga už visos ES didelės apimties vizų ir kelionių informacinių sistemų operacijų valdymą.

Terminas	Paaiškinimas
Europos infrastruktūros tinklų priemonė (EITP)	ES finansinės paramos priemonė, skirta tvariai tarpusavyje sujungtai infrastruktūrai energetikos, transporto ir informacinių ir ryšių technologijų sektoriuose kurti.
Europos investicijų fondas (EIF)	Specializuotas rizikos finansų visos Europos mažosioms ir vidutinėms įmonėms teikėjas. Priklauso EIB grupei.
Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF)	ES fondas, kuriuo padedama žvejams pereiti prie tvarios žuvininkystės, o pakrančių bendruomenėms – įvairinti savo ekonomiką.
Europos klimato, infrastruktūros ir aplinkos vykdomoji įstaiga (CINEA)	Vykdomoji įstaiga, valdanti įvairius ES klimato, infrastruktūros ir aplinkosaugos projektus ir programas.
Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistema	ES apskaitos sistema, skirta tam, kad ekonomika būtų apibūdinta sistemingai ir išsamiai.
Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas (EPLSAF)	ES fondas, kurio lėšomis remiami valstybių narių veiksmai teikiant pagalbą maistu ir kitą materialinę pagalbą neturtingiausiems visuomenės nariams.
Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas atleistiems darbuotojams (EGF)	Fondas, įsteigtas remti atleistiems darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems asmenims, kurių veikla nutrūko dėl ilgalaikių pasaulio prekybos pobūdžio pokyčių.
Europos regioninės plėtros fondas (ERPF)	ES fondas ekonominei ir socialinei sanglaudai ES stiprinti, finansuojant investicijas, kuriomis mažinami regionų skirtumai.
Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra (EUAA)	ES agentūra, kuriai pavesta užtikrinti, kad valstybės narės teisingai taikytų ES prieglobsčio teisę, ir padėti joms taikyti bendras ES prieglobsčio taisykles.

Terminas	Paaiškinimas
Europos Sąjungos solidarumo fondas	Priemonė, kuria ES valstybėms narėms ir narystės siekiančioms šalims padedama reaguoti į gaivalines nelaimes ir ekstremaliąsias visuomenės sveikatos situacijas.
Europos socialinis fondas (ESF)	ES fondas, skirtas švietimo ir užimtumo galimybėms sudaryti ir žmonių, kuriems gresia skurdas, padėčiai pagerinti. Jį pakeitė „Europos socialinis fondas +“.
Europos strateginių investicijų fondas (ESIF)	Pagal Investicijų planą Europai EIB ir Komisijos sukurtas paramos mechanizmas, skirtas telkti privačiojo sektoriaus investicijoms į projektus, kurie yra strategiškai svarbūs ES.
Europos strateginių technologijų platforma (STEP)	ES priemonė, skirta pramonės sektoriui remti ir investicijoms į ypatingos svarbos technologijas skatinti.
Europos struktūriniai ir investicijų fondai (ESI fondai)	Penki pagrindiniai ES fondai, kurių bendromis lėšomis buvo remiama ekonominė plėtra visoje ES 2014–2020 m. laikotarpiu: Europos regioninės plėtros fondas, Europos socialinis fondas, Sanglaudos fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas.
Europos struktūrinių ir investicijų fondų koordinavimo komitetas	Komisijos komitetas, įgaliotas aptarti, kaip turėtų būti įgyvendintos taisyklės, reglamentuojančios struktūrinius ir investicijų fondus.
Europos sveikatos ir skaitmeninės ekonomikos vykdomoji įstaiga (HADEA)	Vykdomoji įstaiga, valdanti įvairius ES sveikatos ir skaitmeninio projektus ir programas.
Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP)	ES fondas, skirtas ES įnašui į kaimo plėtros programas, finansuoti.
Europos žemės ūkio garantijų fondas (EŽŪGF)	ES fondas, skirtas tiesioginėms išmokoms ūkininkams ir priemonėms, kuriomis reguliuojamos arba remiamos žemės ūkio rinkos, finansuoti.

Terminas	Paaiškinimas
<i>Ex post</i> vertinimas	Nepriklausomas užbaigto projekto ar programos veiksmingumo, efektyvumo, suderinamumo, tinkamumo ir ES pridėtinės vertės vertinimas.
Faktinė atidėjinių norma	Galimų įsipareigojimų, kurie turi būti padengti iš bendro atidėjinių fondo, dalis.
Fiksuotasis vieneto įkainis	Iš anksto nustatyta kaina už tam tikrą veiklos, išteklių, išdirbių ar rezultatų apimtį.
Fiksuotoji suma	Supaprastinto išlaidų apmokėjimo rūšis, kai atliekami visos sumos, o ne daliniai mokėjimai, pavyzdžiui, kompensuojant tinkamas finansuoti veiksmo išlaidas, jei užbaigiama iš anksto nustatyta veikla ir (arba) gaunami išdirbiai.
Finansinė pataisa	Priemonė, skirta biudžetui nuo netvarkingų ar dėl sukčiavimo atsiradusių išlaidų apsaugoti, nutraukiant lėšų teikimą ar jas susigrąžinant, kad būtų kompensuoti mokėjimai, kurie buvo klaidingai atlikti pagal ES remiamus projektus ar programas.
Finansinė priemonė / finansų inžinerijos priemonė	Finansinė parama iš ES biudžeto investicijų į nuosavą arba kvazinuosavą kapitalą, paskolų ar garantijų arba kitų rizikos pasidalijimo priemonių forma.
Finansinis ir administracinis pagrindų susitarimas (FAFA)	Komisijos ir JT susitarimas, kuriuo reglamentuojamas jų bendradarbiavimas siekiant Tūkstantmečio vystymosi tikslų.
Finansinis reglamentas	Pagrindinės taisyklės, kuriomis reglamentuojamas ES biudžeto sudarymas, panaudojimas ir su tuo susiję procesai, pavyzdžiui, vidaus kontrolė, ataskaitų teikimas, auditas ir biudžeto įvykdymo patvirtinimas.
Finansinių ataskaitų sertifikatas (FAS)	Dokumentas, kuriuo patvirtinama, kad išlaidos, kurias paramos gavėjai deklaravo mokėjimo prašymuose, yra tinkamos finansuoti.

Terminas	Paaiškinimas
Finansų tarpininkas	Subjektas, veikiantis kaip sąsaja tarp finansinės priemonės fondo valdytojo ir galutinių gavėjų.
<i>Frontex</i>	ES sienų ir pakrančių apsaugos agentūra.
Galutinis gavėjas / gavėjas	Fizinis arba juridinis asmuo, galiausiai gaunantis naudos iš ES finansuojamos veiklos, kurią inicijavo arba vykdo ES paramos gavėjas.
Geoerdvinė paramos paraiškų programa (GSAA)	Internetinė priemonė, skirta su plotu susietoms paramos žemės ūkiui paraiškoms teikti.
Gera aplinkos būklė	Aukšti jūrų ir vandenynų sveikatos, biologinės įvairovės, produktyvumo ir ilgalaikio tvarumo standartai.
Gini koeficientas	Statistinės populiacijos nelygybės rodiklis, kuris, pavyzdžiui, rodo, kiek šalies turto ar pajamų pasiskirstymas skiriasi nuo visiškai vienodo pasiskirstymo.
Gražintinas PVM	PVM, kurį apmokestinamasis asmuo gali išskaičiuoti iš mokesčių administratoriui mokėtino PVM, nes jis šią sumą už savo įsigytas prekes ir paslaugas jau sumokėjo.
Horizontalioji išlyga	Su kompleksiniu klausimu susijusi BNP išlyga, dėl kurios reikia atlikti valstybių narių priimtų sprendimų lyginamąją analizę.
Į jūrą išmetamas laimikis	Į jūrą išmetamos nepageidaujamos žuvis.
Įgaliojimo susitarimas	Tam tikrose politikos srityse su fiziniiais asmenimis ar subjektais sudarytas susitarimas dėl ES lėšų įgyvendinimo taikant netiesioginio valdymo principą.
Indėlis	Finansinės, žmogiškosios, materialinės, administracinės ar reguliavimo priemonės, naudojamos projektui ar programai įgyvendinti.

Terminas	Paaiškinimas
Iniciatyva „Lanksti pagalba teritorijoms“ (FAST-CARE)	Iniciatyvos „Sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje“ (CARE) išplėtimas, kuriuo sanglaudos politikos finansavimui suteikiama papildoma parama ir didesnis lankstumas.
Integravimas	Sisteminis atsižvelgimas į konkrečius prioritetus (pavyzdžiui, lyčių lygybę, klimato apsaugą) visais politikos formavimo ir įgyvendinimo etapais.
Integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS)	ES mechanizmas, kurį valstybės narės naudoja pagal bendrą žemės ūkio politiką ūkininkams mokamoms išmokoms valdyti ir tikrinti.
Integruoto sienų valdymo fondas (ISVF)	ES fondas, iš kurio teikiama parama sienų valdymo ir muitinio tikrinimo įrangai.
Integruotosios finansinės ir atskaitomybės ataskaitos (IFAR)	Komisijos parengtų ataskaitų dėl ES biudžeto rinkinys, kasmet teikiamas Parlamentui ir Tarybai vykdamas biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą. Jį sudaro metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita (MVVA), ES konsoliduotosios finansinės ataskaitos, ataskaita dėl tolesnių veiksmų, susijusių su biudžeto įvykdymo patvirtinimu, ir ilgalaikė ES biudžeto prognozė.
Intervencijos logika	Pasiūlymo tikslų, planuojamo indėlio ir veiklos ir numatomų rezultatų bei poveikio sąsajos.
„InvestEU“	Privačiųjų investicijų telkimo į Europos Sąjungai strategiškai svarbius projektus mechanizmas. 2021 m. jį pakeitė ESIF.
Investicijos į nuosavą kapitalą	Į įmonę investuoti pinigai mainais į nuosavybės ir pelno dalį.
Įsipareigojimas	Biudžeto suma, skirta finansuoti konkrečiam išlaidų punktui, pavyzdžiui, sutarčiai ar susitarimui dėl dotacijos. Įsipareigojimas susijęs su atitinkamais įsipareigojimų asignavimais.

Terminas	Paaiškinimas
Įsipareigojimo panaikinimas	Komisijos vykdomas viso nepanaudoto įsipareigojimo ar jo dalies panaikinimas.
Įsipareigojimų asignavimas	Konkreiems išlaidų punktam ES biudžete numatytų sumų metinė viršutinė riba.
Išankstinio finansavimo mokėjimas	Pinigų avansas nustatytai veiklai tam tikrą laikotarpį finansuoti.
(Išankstinio finansavimo) patvirtinimas	Procesas, per kurį Komisija patvirtina iš anksto finansuojamas išlaidas ir nustato, kiek lėšų lieka išmokėti paramos gavėjui.
Išdirbis	Tai, kas buvo padaryta ar pasiekta įgyvendinus projektą, pavyzdžiui, surengti mokymo kursai ar nutiestas kelias.
Išimčių registras	Dokumentas, kuriame registruojami nukrypimai nuo nustatytų kontrolės priemonių ir procedūrų, įskaitant priežastis ir poveikį.
Išlyga	Trūkumas, kurį generalinis direktorius nurodo metinėje veiklos ataskaitoje pateikiamame patikinimo pareiškime.
Išmokėjimo lygis	Visų lėšų, išmokėtų galutiniams gavėjams pagal finansinę priemonę, procentinė dalis.
Išmokėjimo modelis	Mokėjimų sumos ir jų mokėjimo terminai.
Išorės siena	Siena, įskaitant oro uostus ir jūrų, ežerų ar upių uostus, tarp ES valstybės narės ir ES nepriklausančios šalies.
Išorės veiksmai	ES veikla, kuria siekiama teikti pagalbą ir plėtoti ryšius su ES nepriklausančiomis šalimis, be kita ko, sudarant daugiašalius susitarimus, taip pat su regioninėmis ar pasaulinėmis organizacijomis.
Išstūmimas	Ekonominis poveikis, kai didėjant valdžios sektoriaus išlaidoms mažėja privačiojo sektoriaus investicijos.

Terminas	Paaiškinimas
Itin svarbi pareigybė	Darbo vieta ar pareigos, susijusios su dideliu savarankiškumu ar vykdomaisiais įgaliojimais, kuriais galėtų būti piktnaudžiaujama siekiant asmeninės finansinės ar kitokios naudos.
Įvertintas klaidų lygis	Statistinis klaidų lygio, paveikiančio populiaciją, įvertis, paremtas reprezentatyviosios operacijų imties testavimu.
Jaunimo garantijų iniciatyva	ES programa, pagal kurią bedarbiais tapusiems arba iš formaliojo švietimo sistemos pasitraukusiems jaunuoliams per keturis mėnesius pasiūlomos darbo arba profesinio mokymo galimybės.
Jaunimo užimtumo iniciatyva (JUI)	ES programa, kuria siekiama padėti nesimokančiam, nedirbančiam ir mokymuose nedalyvaujančiam jaunimui regionuose, kuriuose jaunimo nedarbo lygis yra didesnis kaip 25 %.
Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“ (KVTBP „Globali Europa“)	Pagal 2021–2027 m. daugiamečę finansinę programą įgyvendinama ES programa, pagal kurią į vieną sujungiamos kelios išorės veiksmų priemonės.
Kaimo plėtros programa (KPP)	Komisijos patvirtintų daugiamečių nacionalinių arba regioninių tikslų ir veiksmų, padedančių įgyvendinti ES kaimo plėtros politiką, rinkinys.
Kaupiamoji apskaita	Apskaitos metodas, pagal kurį pajamos pripažįstamos tada, kai jos uždirbamos (o ne gaunamas), o išlaidos – tada, kai jos patiriamos (o ne apmokamos).
Kiekybiškai įvertinama klaida	Teikiant operacijų testavimo rezultatų ataskaitas, Audito Rūmų naudojama klasifikacija, kai gali būti išmatuota klaidos paveikta operacijos suma.
Klaida	Neteisingo skaičiavimo ar pažeidimo dėl teisinių ir sutartinių reikalavimų nesilaikymo rezultatas.

Terminas	Paaiškinimas
Klimato aspekto integravimas	Su klimatu susijusių aspektų įtraukimas į visas politikos sritis, priemonės, programos ir fondus.
Komisijos tarnybų darbinis dokumentas (SWD)	Neprivalomas Komisijos dokumentas, parengtas diskusijoms institucijos viduje arba už jos ribų.
Kompleksinė parama	Mechanizmas, pagal kurį išmokos ūkininkams priklauso nuo to, kaip jie laikosi aplinkos, maisto saugos, gyvūnų sveikatos, gerovės ir žemės valdymo reikalavimų.
Konsoliduotosios finansinės ataskaitos	Viename dokumente pateiktos visų ES institucijų, agentūrų ir įstaigų finansinės ataskaitos.
Kontrolinė tarpinė reikšmė	Konkretus reikalavimas, susijęs su valstybės narės audito ir kontrolės sistemomis, kuris turi būti įvykdytas prieš šaliai gaunant EGADP finansavimą.
Konvergencija	Procesas, kurio metu valstybės narės, norinčios įsivesti eurą, siekia atitikti konkrečius ekonominius ir reguliavimo kriterijus.
Kotonu susitarimas	ES, jos valstybių narių ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių sutartis, kuria skatinamas ekonominis, socialinis ir kultūrinis vystymasis, taika ir saugumas, taip pat stabili ir demokratinė politinė aplinka.
„Kūrybiška Europa“	ES programa, pagal kurią remiami kultūros ir kūrybos sektoriai.
Lankstumo priemonė	Veiksmų, kurie negali būti finansuojami iš biudžeto neviršijant išlaidų viršutinių ribų, finansavimo šaltinis.
Leidimus suteikiantis pareigūnas	Asmuo, atsakingas už ES įstaigos pajamų ir išlaidų įgyvendinimą.
Lėšų įsisavinimas	ES finansavimo priėmimas valstybėje narėje, įvykdžius mokėjimo sąlygas.

Terminas	Paaiškinimas
Likutinis klaidų lygis / likutinis rizikos lygis / bendras likutinis klaidų lygis (LKL / LRL / BLKL)	Populiacijos dalis, kuri nėra laikoma tvarkinga, atsižvelgus į visų kontrolės procedūrų, susigrąžinimų ir pataisų poveikį.
Makrofinansinė parama (MFP)	Finansinės paramos, kurią ES teikia šalims partnerėms, patiriančioms mokėjimų balanso ar biudžeto sunkumų, forma.
Manevringumo marža	Nuosavų išteklių, reikalingų ES biudžetui finansuoti, ir nuosavų išteklių viršutinės ribos skirtumas, t. y. didesnė suma, iki kurios Komisija valstybių narių turi teisę prašyti lėšų papildomiems įsipareigojimams, pavyzdžiui, susijusiems su ES skola, įvykdyti.
Mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ)	Dydžio apibrėžtis, taikoma įmonėms ir kitoms organizacijoms, remiantis įdarbintų darbuotojų skaičiumi ir tam tikrais finansiniais kriterijais. Mažosiose įmonėse dirba mažiau kaip 50 darbuotojų, o apyvarta arba bendra balanso suma neviršija 10 milijonų eurų. Vidutinėse įmonėse dirba mažiau nei 250 darbuotojų, apyvarta neviršija 50 milijonų eurų, o bendra balanso suma – 43 milijonų eurų.
Metaduomenys	Duomenys, kuriais apibrėžiami ir apibūdinami kiti duomenys.
Metinė įgyvendinimo ataskaita (MJA)	Kiekvienos valstybės narės kasmet Komisijai pateikiama ataskaita, kurioje nurodomi kiekvienos ES išlaidų programos finansiniai duomenys, rodikliai, tarpinės ir siektinos reikšmės.
Metinė kontrolės ataskaita (MKA)	Valstybės narės audito institucijos parengtas dokumentas, teikiamas Komisijai kaip tos šalies metinio patikinimo dokumentų rinkinio dalis.

Terminas	Paaiškinimas
Metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita (MVVA)	Kasmet Komisijos rengiama ES biudžeto valdymo ir pasiektų rezultatų ataskaita, kurioje apibendrinama jos generalinių direktoratų ir vykdomųjų įstaigų metinėse veiklos ataskaitose pateikta informacija.
Metinė veiklos ataskaita (MVA)	Ataskaita, kurią rengia kiekvienas Komisijos generalinis direktoratas, ES institucija ir įstaiga ir kurioje nurodoma, kaip jie vykdė veiklą siekdami savo tikslų ir kaip panaudojo savo finansinius ir žmogiškuosius išteklius.
Metinė veiklos rezultatų ataskaita (MVA)	Kiekvienos valstybės narės kasmet Komisijai pateikiama BŽŪP strateginio plano įgyvendinimo ataskaita.
Metinis periodiškumas	Biudžeto principas, pagal kurį biudžetas turi būti surinktas ir panaudotas per finansinius metus, kuriems jis sudarytas.
Mobilumas mokymosi tikslais	Studijos ar mokymasis kitoje šalyje.
Mokėjimo agentūra (MA)	Valstybės narės paskirta įstaiga ES žemės ūkio išlaidoms administruoti.
Mokėjimų asignavimas	Suma, skirta mokėjimui atlikti, kai bus įvykdytos atitinkamos sąlygos.
Muitinės patikros po prekių išleidimo / tikrinimai po prekių išleidimo	Muitinės patikros, atliekamos muitinei išleidus prekes.
Muitinio tikrinimo įrangos priemonė	Integruoto sienų valdymo fondo dalis, kuria remiamas muitiniams tikrinimams naudojamos įrangos pirkimas, priežiūra ir modernizavimas.
Muitų nepriemoka	Visos ekonomikos mastu tikėtino importo maito ir faktiškai surinktos sumos skirtumas.
MVĮ iniciatyva	Bendra Komisijos ir Europos investicijų fondo finansinė priemonė, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas mažosioms ir vidutinėms įmonėms gauti finansavimą.

Terminas	Paaiškinimas
Nacionalinis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas (NEGADP)	Dokumentas, kuriame išdėstytos valstybės narės planuojamos reformos ir investicijos pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę.
Nacionalinis koordinavimo centras (NKC)	Įstaiga, koordinuojanti valstybių narių sienų stebėjimo institucijų veiklą ir padedanti joms keistis informacija tarpusavyje ir su <i>Frontex</i> .
Nacionalinis skatinamojo finansavimo bankas arba įstaiga	Finansų įstaiga, vyriausybės įsteigta ekonominei plėtrai finansuoti.
Neapibrėžtasis įsipareigojimas	Mokėjimo įsipareigojimas, kuris gali atsirasti priklausomai nuo būsimo įvykio rezultatų.
Neaptikimo rizika	Rizika, kad atliekant audito testus nebus nustatyta klaidų arba trūkumų.
NEET	Nedirbantis, nesimokantis ar mokymuose nedalyvaujantis asmuo.
Neišspręstas TNI klausimas	Komisijos pareikšta išlyga dėl TNI duomenų valstybės narės pajamų sąskaitose.
Neįvykdyti įsipareigojimai	Prisiimtų įsipareigojimų, pagal kuriuos mokėjimai dar nėra atlikti, suma.
Neperdirbtų plastiko pakuočių atliekų kiekiu pagrįsti nuosavi išteklių	ES nuosavi išteklių, kurie apskaičiuojami nustatyta pinigine verte pritaikius kiekvienoje valstybėje narėje susidariusių neperdirbtų plastiko pakuočių atliekų svoriui.
Netiesioginės išlaidos	Paramos gavėjo patirtos išlaidos, kurios nėra tiesiogiai susijusios su ES projektu ar veikla, pavyzdžiui, pridėtinės išlaidos ar kitos administracinės išlaidos.
Netiesioginis valdymas	ES biudžeto vykdymo metodas, kai Komisija paveda vykdymo užduotis kitiems subjektams (pavyzdžiui, ES nepriklausančioms šalims ir tarptautinėms organizacijoms).

Terminas	Paaiškinimas
„NextGenerationEU“ (NGEU)	Finansavimo priemonių rinkinys, kuriuo siekiama padėti ES valstybėms narėms atsigausti nuo COVID-19 pandemijos ekonominio ir socialinio poveikio.
Nuosavi ištekliai	ES biudžetui finansuoti skirtos lėšos.
Operacija	ES sąskaitose užregistruota operacija, pavyzdžiui, atliktas mokėjimas arba gautos pajamos.
Ortografinė nuotrauka	Aerofotografinė nuotrauka, kuri, siekiant suderinti atstumų matavimus, yra pakoreguota taip, kad būtų neutralizuotas dėl aukščio, posvyrio ir paviršiaus reljefo susidaręs nuokrypis.
Pagrindinis veiklos rezultatų rodiklis (PVRR)	Kiekybinis matas, kuriuo parodomi veiklos rezultatai, palyginti su pagrindiniais tikslais.
Papildomumas	Principas, pagal kurį ES finansavimas, visų pirma ESI fondų lėšomis, nacionalines išlaidas turi papildyti, o ne jas pakeisti.
Parama biudžetui	Tiesioginis ES pagalbos pervedimas į šalies partnerės nacionalinį išdą, atsižvelgiant į tam tikras sąlygas.
Parama nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE)	ES skolinimo schema, kuria remiamos darbo išsaugojimo priemonės, siekiant sumažinti nedarbą ir pajamų praradimą dėl COVID-19 pandemijos.
Paramos gavėjas	Fizinis ar juridinis asmuo, kuris gauna dotaciją arba paskolą iš ES biudžeto projektui arba programai įgyvendinti.
<i>Pari passu</i>	Principas, pagal kurį, vykdant nemokumo procesą, neapsaugotiems kreditoriams likęs paskirstyti turtas paskirstomas proporcingai pagal kiekvienam kreditoriui mokėtiną skolą.

Terminas	Paaiškinimas
Partnerystės susitarimas (PS)	Susitarimas tarp Komisijos ir valstybės narės arba ES nepriklausančios (-ių) šalies (-ių) ES išlaidų programos kontekste, kuriame nustatomi, pavyzdžiui, strateginiai planai, investavimo prioritetai arba prekybos ar paramos vystymuisi teikimo sąlygos.
Pasidalijamasis valdymas	ES biudžeto lėšų panaudojimo metodas, kai, priešingai nei tiesioginio valdymo atveju, Komisija užduočių vykdymą perduoda valstybėms narėms, išlaikydama galutinę atsakomybę.
Paskolų programos „Erasmus+“ magistrantūros studijoms garantijų sistema	Europos investicijų fondo Europos Komisijos vardu įgyvendinama iniciatyva, pagal kurią teikiamos garantijos paskoloms, skirtoms magistrantūros studijoms užsienyje, todėl studentams lengviau gauti finansavimą.
Patikimas finansų valdymas	Išteklių valdymas pagal ekonomiškumo, efektyvumo ir veiksmingumo principus.
Patikimumo intervalas	Statistinis imties rezultatų tikslumo matas, naudojamas apskaičiuojant klaidų lygį.
Patikinimo dokumentų rinkinys	Dokumentų rinkinys, kurį valstybė narė teikia Komisijai dėl ESI fondų ir kurį sudaro metinės finansinės ataskaitos, santrauka, kontrolės ataskaita, valdymo pareiškimas ir audito nuomonė.
Patikinimo pareiškimas	Komisijos generalinio direktoriaus metinėje veiklos ataskaitoje pateiktas pareiškimas dėl finansinių ataskaitų išsamumo ir tikslumo, jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo, vidaus kontrolės sistemų veikimo ir patikimo finansų valdymo principų laikymosi.

Terminas	Paaiškinimas
Patikinimo pareiškimas	Audito Rūmų metinėje ataskaitoje skelbiamas pareiškimas, kuriame Audito Rūmai pateikia savo audito nuomonės dėl ES finansinių ataskaitų patikimumo ir jose atspindimų operacijų tvarkingumo.
Patikinimo užduotis	Tai auditas, kurį atlikus pateikiama nuomonė dėl audito dalyko, pavyzdžiui, finansinių ataskaitų rinkinio patikimumo arba operacijų tvarkingumo.
Patikos fondas „Bêkou“	ES patikos fondas Centrinės Afrikos Respublikos stabilizavimui ir atstatymui remti.
Patikros vykdant stebėseną	Palydovų duomenų naudojimas, siekiant reguliariai stebėti žemės ūkio veiklą ir nustatyti galimus atvejus, kai ūkininkai nesilaiko tiesioginių išmokų sistemos taisyklių.
Pažeidimas	ES (arba atitinkamų nacionalinių) taisyklių ar sutartinių įsipareigojimų pažeidimas.
Pažeidimo nagrinėjimo procedūra	Procedūra, kai Komisija taiko veiksmus prieš bet kurią ES valstybę narę, kuri nevykdo savo įsipareigojimų pagal ES teisę.
Pereinamojo laikotarpio priemonė	Priemonė, kuria užtikrinamas finansavimo tęstinumas pereinant iš vienos ES finansavimo sistemos į kitą.
Perkamoji galia	Nustatytos pinigų sumos vertė, išreikšta prekių ir paslaugų kiekiu, kurį galima už tą sumą įsigyti.
Perkėlimas	Nepanaudotų biudžeto asignavimų perkėlimas iš vieno finansinių metų į kitus, atsižvelgiant į tam tikras sąlygas.
Perkėlimas	Pabėgėlių perkėlimas iš šalies, kurioje jie pateikė prieglobsčio prašymą, į kitą šalį, kuri sutiko juos priimti ir galiausiai leidžia jiems nuolat įsikurti.

Terminas	Paaiškinimas
Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa	Programa, kuria saugomos ir propaguojamos asmenų teisės bei vertybės ir skatinamas demokratinis dalyvavimas, visų pirma remiant nevyriausybinės organizacijas.
Piniginio vieneto atranka (PVA)	Statistinis imties sudarymo metodas, pagal kurį tikimybė pasirinkti konkrečią operaciją yra proporcinga operacijos dydžiui.
Porinės veiklos vykdymas	Gebėjimų specializuotose srityse stiprinimo mechanizmas, pagal kurį šalies partnerės įstaiga gauna paramą iš analogiškos institucijos ES valstybėje narėje.
Potenciali šalis kandidatė	Šalis ar teritorija, kuri turi aiškią perspektyvą ateityje įstoti į ES, tačiau kuriai dar nesuteiktas šalies kandidatės statusas.
Poveikio vertinimas	Galimo (<i>ex ante</i>) arba faktinio (<i>ex post</i>) politikos iniciatyvos arba kitų veiksmų poveikio analizė.
Poveikis	Užbaigto projekto ar programos ilgalaikiai padariniai, kurie gali būti socialiniai ir ekonominiai, aplinkos ar finansiniai.
Pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) pagrįsti nuosavi ištekliai	ES nuosavi ištekliai, kuriuos sudaro nustatyta kiekvienos valstybės narės surinkto PVM dalis (pareikalavimo tarifas).
Pridėtinės vertės mokestis (PVM)	Netiesioginis vartojimo mokestis, taikomas prekių gamybai bei platinimui ir paslaugų teikimui, kurį galiausiai moka galutinis vartotojas.
Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas (PMIF)	ES fondas, kurio paskirtis – remti valstybių narių bendros prieglobsčio ir migracijos politikos, įskaitant migracijos valdymo gerinimo priemones, plėtojimą.
Prieglobstis	Apsauga, kurią valstybė suteikia kitos šalies asmenims, bėgantiems nuo persekiojimo arba didelio pavojaus.

Terminas	Paaiškinimas
Prieštaravimo procedūra	Procedūra, kurios metu Komisija su tikrinama įstaiga ar padaliniu aptaria savo kontrolės patikrų rezultatus, siekdama užtikrinti, kad jie būtų tinkamai pagrįsti.
Priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo procesas (SREP)	Metinis didelių bankų, kuriuos tiesiogiai prižiūri ECB, rizikos vertinimas pagal keturis kriterijus: verslo modelį, valdymą ir riziką, kapitalą ir likvidumą.
Prioritetinė kryptis	Pagrindinis veiksmų programos tikslas, suskirstytas į vieną ar daugiau investavimo prioritetų.
Prioritetinė sritis	Antrojo lygmens ES kaimo plėtros prioritetas.
Prisitaikymo prie „Brexit’o“ rezervas	Fondas, skirtas padėti JK išstojimo iš ES labiausiai paveiktoms valstybėms narėms, regionams ir pramonės šakoms šalinti neigiamus „Brexit’o“ padarinius.
Pritraukimas	Ekonominis poveikis, kai didėjant valdžios sektoriaus išlaidoms didėja privačiojo sektoriaus investicijos ir stiprėja ekonomikos augimas.
Programa	Priemonės, kuriomis įgyvendinami konkretūs ES politikos tikslai, paprastai vykdamas bendrai finansuojamus projektus.
Programa „Erasmus+“	ES programa, skirta švietimui, mokymui, jaunimui ir sportui Europoje remti, visų pirma suteikiant galimybę universitetų studentams studijuoti ir įgyti patirties užsienyje.
Programa „ES – sveikatos labui“	2021–2027 m. ES sveikatos veiksmų planas.
Programa „Europos horizontas“	2021–2027 m. laikotarpio ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programa.
Programa „Horizontas 2020“	2014–2020 m. laikotarpio ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programa.

Terminas	Paaiškinimas
Programa LIFE	Finansinė priemonė, kuria remiamas ES aplinkos ir klimato politikos įgyvendinimas bendrai finansuojant projektus valstybėse narėse.
Programavimo laikotarpis	Laikotarpis, per kurį planuojama ir įgyvendinama ES išlaidų programa.
Programos ataskaita (PA)	Metinio biudžeto projekte Komisijos prašomų veiklos asignavimų kiekvienai išlaidų programai pagrindimas, remiantis ankstesnių metų įgyvendinimu, vertinamu pagal rodiklius.
Programos sąmata	Šalies partnerės parengtas ir Europos Komisijos patvirtintas dokumentas, kuriame nustatyta bendradarbiavimo ar vystymo veikla, kuri turi būti įvykdyta, ir būtini finansiniai, žmogiškieji ir materialiniai ištekliai.
Programos šalys („Erasmus+“)	ES valstybės narės, Šiaurės Makedonija, Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija, Serbija ir Turkija.
Programos veiklos rezultatų ataskaita (PVA)	MVVA priedas, kuriame pateikiama visų 2021–2027 m. laikotarpiui nustatytų ES išlaidų programų įgyvendinimo ir veiklos rezultatų apžvalga.
Programų institucijos	Bendras terminas, apimantis vadovaujančiąsias, tvirtinančiąsias ir audito institucijas sanglaudos išlaidų srityje.
Programų veiklos rezultatų apžvalga	MVVA priedas, kuriame apibendrinamos visos programų ataskaitos, įskaitant pasirinktus programų rodiklius.
PVM bazė / PVM apskaičiavimo bazė	Bendra prekių ir paslaugų, kurioms taikomas PVM, vertė.
PVM išlyga	Išlyga dėl valstybės narės PVM pagrįstų nuosavų išteklių apskaičiavimo.
PVM pareikalavimo tarifas	Procentinis dydis, taikomas kiekvienos valstybės narės PVM apskaičiavimo bazei PVM pagrįstiems nuosaviems ištekliams apskaičiuoti.

Terminas	Paaiškinimas
REACT-EU	Priemonės „NextGenerationEU“ programa, pagal kurią esamoms sanglaudos politikos programoms teikiamas papildomas finansavimas, siekiant remti atsigavimą po krizės, kartu skatinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką.
Reglamentas „Omnibus“	2018 m. peržiūrėtas Finansinis reglamentas, kuriuo keičiamos ir supaprastinamos ES finansinės taisyklės ir biudžeto valdymas.
Reikšmingumo riba	Lygis, kurį viršijus laikoma, kad audituotoje populiacijoje ar finansinių ataskaitų rinkinyje nustatytos klaidos turi įtakos tikslumui ir patikimumui.
„REPowerEU“	ES iniciatyva, kuria siekiama panaikinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, įvairinti energijos tiekimą ir paspartinti perėjimą prie švarios energijos.
Reprezentatyviosios statistinės imties sudarymas	Statistinių metodų taikymas, siekiant sudaryti imtį, kuri atspindi populiacijos, iš kurios ji buvo atrinkta, ypatumus.
Reprezentatyvusis klaidų lygis	Statistinis klaidų lygio, darančio poveikį populiacijai, įvertis, pagrįstas reprezentatyvios šios populiacijos operacijų imties testavimu.
Rezultatas	Užbaigus projektą ar programą iš karto pasireiškiantis poveikis, pavyzdžiui, geresnis kursų dalyvių įsidarbinamumas ar geresnis susisiekimas nutiesus naują kelią.
Rezultatų rodiklis	Išmatuojamas kintamasis, kuris suteikia informacijos, pagal kurią galima įvertinti tiesioginį remiamų projektų poveikį tikslinei populiacijai.
Ribota viešųjų pirkimų procedūra	Viešųjų pirkimų procedūra, kurioje gali dalyvauti tik atrinkti konkurso dalyviai.

Terminas	Paaiškinimas
Rinkos priemonė	Viešoji intervencija žemės ūkio rinkose, skirta kainų sumažėjimo padariniams ir struktūriniais sunkumams švelninti teikiant specialią sektorinę paramą (pavyzdžiui, vaisių ir daržovių, vyno ir pieno teikimo mokykloms).
Rio rodiklis	EBPO nustatytas rodiklis, skirtas įvertinti, kaip vykdant veiklą padedama siekti Rio de Žaneiro konvencijų tikslų.
Sąjungos civilinės saugos mechanizmas („rescEU“)	Sistema, kuria siekiama stiprinti ES ir jos valstybių narių veiklos koordinavimą ir bendradarbiavimą gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencijos, pasirengimo joms ir reagavimo į jas srityje.
Sąjungos muitinės kodeksas	Pagrindinis ES muitų teisės aktas.
Sąjungos veiksmai	Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo atveju tai projektas, kuriame dalyvauja kelios valstybės narės arba kuris yra ypač svarbus ES.
Sąlyginis metodas	Komisijos taikomas metodas, pagal kurį ES įnašai į kelių paramos teikėjų projektus sujungiami su kitų paramos teikėjų įnašais ir nėra priskiriami konkrečioms išlaidų punktams.
Sanglaudos fondas (SF)	ES fondas, skirtas ekonominiams ir socialiniams skirtumams ES mažinti, finansuojant investicijas į aplinkos apsaugą ir transportą valstybėse narėse, kuriose bendrosios nacionalinės pajamos vienam gyventojui nesiekia 90 % ES vidurkio.
Sanglaudos šalis	ES valstybė narė, atitinkanti Sanglaudos fondo paramos skyrimo reikalavimus.
Sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje (CARE)	Mechanizmas, kurį taikant skubiai perskirstomas finansavimas, kad valstybės narės ir regionai galėtų teikti skubią paramą nuo karo Ukrainoje bėgantiems žmonėms.

Terminas	Paaiškinimas
Sąskaitų patvirtinimas	Metinis procesas, per kurį Komisija, atlikusi patikras, patvirtina įgyvendinančiųjų institucijų ir partnerių prašomas apmokėti sumas.
Saugoma jūrų teritorija	Įstatymu ar kitu būdu nustatyta teritorija, skirta biologinei įvairovei, gamtos ištekliams ir kultūros paveldo vietovėms apsaugoti ir išlaikyti.
Sąveikumas	Sistemos gebėjimas palaikyti ryšį ir dirbti su kitomis sistemomis, be kita ko, keičiantis duomenimis.
Sertifikavimo įstaiga	Žemės ūkio išlaidų srityje tai viešas arba privatus subjektas, valstybės narės paskirtas patvirtinti akredituotos mokėjimo agentūros metinių finansinių ataskaitų patikimumą bei jose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą.
Siektina reikšmė	Kiekybinis matmuo, kuriuo vertinama valstybės narės pažanga, padaryta įgyvendinant konkrečią ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytą reformą arba investiciją.
Sienų valdymo ir vizų priemonė (SVVP)	Integruoto sienų valdymo fondo dalis, pagal kurią remiamas ES išorės sienų valdymas sudarant palankesnes sąlygas teisėtam keliavimui ir užkertant kelią migracijos ir saugumo rizikai.
Skubios paramos priemonė (SPP)	Komisijos tiesiogiai valdoma finansinė priemonė, naudojama teikiant paramą Europos Sąjungoje didelės krizės ar nelaimės atveju.
Solidarumo ir neatidėliotinos pagalbos rezervas (SEAR)	ES speciali priemonė, skirta reaguoti į ekstremaliąsias situacijas, susidariusias dėl didelių gaivalinių nelaimių, visuomenės sveikatos krizių ir ginkluotųjų konfliktų.
Speciali priemonė	Priemonė, pagal kurią ES gali sutelkti papildomų lėšų reaguodama į nenumatytus įvykius, pavyzdžiui, krizes ir ekstremaliąsias situacijas.

Terminas	Paaiškinimas
Statistinis imties sudarymas	Statistiškai pagrįstas imties sudarymo metodas, naudojamas atliekant audito testus, siekiant pateikti reprezentatyvius rezultatus.
Strategija „Europa 2020“	2010 m. pradėta įgyvendinti Europos Sąjungos dešimties metų strategija, kurios tikslas – skatinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą.
Stratifikacija	Imties sudarymo metodas, pagal kurį populiacija padalijama į mažesnius pogrupius, turinčius bendrų ypatumų (sluoksnius).
Subalansuojantys nuosavi ištekliai	Papildomas pajamų šaltinis, kuriuo siekiama subalansuoti ES biudžeto pajamas ir išlaidas.
Sukčiavimas	Tyčinis ir neteisėtas apgaulės naudojimas siekiant įgyti materialinės naudos atimant iš kitos šalies turtą ar pinigus.
Suminė likutinė rizika	Išlaidos, kurios išlieka netvarkingos programavimo laikotarpio pabaigoje, pritaikius visas taisomąsias priemones.
Supaprastintas išlaidų apmokėjimas (SIA)	Metodas, pagal kurį dotacijos suma nustatoma taikant tokius metodus kaip fiksuotieji vieneto įkainiai, finansavimas taikant fiksuotąją normą arba fiksuotosios sumos, o ne atsižvelgiant į faktines paramos gavėjo patirtas išlaidas. Jis skirtas administracinei naštai sumažinti.
Susietoji parama	ES išmokos ūkininkams už konkretaus produkto gamybą.
Susitarimas dėl įnašo	Komisijos ir organizacijos, kuri įgyvendina veiksmus pagal netiesioginio valdymo principą ir kuri parodė gebėjimą lėšas valdyti tokiu pačiu lygiu kaip Komisija, susitarimas.
Šalis kandidatė	Šalis, kurios paraišką dėl narystės ES oficialiai pripažino Europos Vadovų Taryba.

Terminas	Paaiškinimas
Taisomoji geba	Komisijos priemonė, naudojama vertinant būsimų pataisų lygį.
Taisomojo biudžeto projektas	Komisijos pasiūlymas iš dalies pakeisti ES biudžetą jo vykdymo metu.
Tarpinė įstaiga	Viešojo arba privačiojo sektoriaus įstaiga, kuri administruoja ES fondus vadovaujančiosios institucijos atsakomybe ir vardu.
Tarpinė reikšmė	kokybinis matmuo, kuriuo vertinama valstybės narės pažanga, padaryta įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytą reformą arba investiciją.
Tarpinis mokėjimas	Mokėjimas pagal ES projektą ar programą, atliekamas paramos gavėjui pasiekus sutartyje arba susitarime dėl dotacijos nurodytą tarpinę reikšmę.
Tarptautinė jūrų tyrinėjimo taryba (ICES)	Tarpyvriausybinė jūrų mokslo organizacija, kuri siekia gerinti mokslinį supratimą apie jūrų ir vandenynų būklę ir tausų jų naudojimą ir juo dalytis.
Tarptautiniai audito standartai (TAS)	Tarptautinės buhalterijų federacijos paskelbti finansinio audito standartai.
Tarptautinis termobranduolinis eksperimentinis reaktorius (ITER)	Tarptautinis mokslinių tyrimų projektas, vykdomas ES ir įvairių šalių partnerystės pagrindu, siekiant parodyti viso masto branduolių sintezės energijos reaktoriaus mokslines ir technologines galimybes.
Tarpžinybinės konsultacijos	Oficiali procedūra, pagal kurią Komisijos padalinys prašo kitų padalinių patarimo ar nuomonės dėl pasiūlymo.
Tausi žvejyba	Žvejybos praktika, kurią taikant neišeikvojami žuvų ištekliai ir mažinamas poveikis aplinkai.
Techninė pagalba	Finansinė parama, skirta padėti suinteresuotiesiems subjektams įgyvendinti ES finansuojamas programas ir projektus.

Terminas	Paaiškinimas
Teisė į išmoką	Perduodamoji teisė, kurią turėdamas aktyvus ūkininkas gali gauti ES paramą, jeigu ją deklaruoja kartu su tinkamumo finansuoti reikalavimus atitinkančiu žemės ūkio paskirties žemės plotu.
Teisingos pertvarkos fondas (TPF)	ES fondas, kurio lėšomis remiamos bendruomenės ir regionai, kuriems perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos turėjo didžiausią finansinį poveikį.
Teisingos pertvarkos mechanizmas (TPM)	ES priemonė, kuria skatinamas perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir remiamos bendruomenės ir regionai, kuriems pertvarka daro didžiausią finansinį poveikį.
Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis	Modeliavimas, skirtas įvertinti konkrečios finansų įstaigos gebėjimui susidoroti su įvairiais krizės scenarijais.
Tiesioginė pagalba / tiesioginė išmoka	Paramos išmokos, daugiausia su plotu susijusi pagalba, tiesiogiai skiriamos ūkininkams iš Europos žemės ūkio garantijų fondo.
Tiesioginės išlaidos	Paramos gavėjo patirtos išlaidos, kurios yra konkrečiai susijusios su ES projektu ar veikla.
Tiesioginis valdymas	Tik Komisijos vykdomas ES fondo ar programos valdymas, priešingai nei pasidalijamojo valdymo ar netiesioginio valdymo atveju.
Tradiciniai nuosavi ištekliai (TNI)	ES pajamos iš maitų ir cukraus mokesčių.
Transeuropinis tinklas (TEN)	Tarpvalstybinės transporto, energetikos ar telekomunikacijų infrastruktūros tinklas, sukurtas siekiant remti ir gerinti ES bendrosios rinkos veikimą sudarant palankesnes sąlygas laisvam asmenų, prekių ir paslaugų judėjimui.

Terminas	Paaiškinimas
Tvarkingumas / teisėtumas ir tvarkingumas	Operacijos arba veiklos atitikties taikytinoms taisyklėms ir teisės aktams, taip pat bet kokiems sutartiniais įsipareigojimams mastas.
Tvirtinančioji institucija	Įstaiga, valstybės narės paskirta tvirtinti išlaidų ataskaitų ir mokėjimo prašymų tikslumą ir atitiktį.
Užbaigimas	Finansinis atsiskaitymas už ES programą ar fondą, sumokant likutį valstybei narei ar kitai šaliai paramos gavėjai arba susigrąžinant joms išmokėtas lėšas.
Užjūrio asociacijos sprendimas	Sprendimas, kuriuo nustatoma ES ir jos užjūrio šalių bei teritorijų partnerystė siekiant remti jų tvarų vystymąsi ir skatinti ES vertybes ir standartus.
Užjūrio šalys ir teritorijos (UŠT)	Šalys ir teritorijos, kurios nėra ES narės, tačiau yra konstituciškai susijusios su trimis jos valstybėmis narėmis (Danija, Prancūzija ir Nyderlandais).
Vadovaujančioji institucija (VI)	Nacionalinė, regioninė ar vietos (viešoji ar privačioji) institucija, valstybės narės paskirta ES finansuojamai programai valdyti.
Valstybės pagalba	Tiesioginė ar netiesioginė valstybės parama įmonei ar organizacijai, jai suteikiant pranašumą, palyginti su jos konkurentais.
Veiklos lėšų rezervas	Europos struktūrinių ir investicijų fondų išlaidoms skirta biudžeto suma, kuri neišmokama tol, kol nebus pasiekti tam tikri tikslai.
Veiklos rezultatai	Matmuo, kuriuo vertinama, koku mastu buvo pasiekti ES finansuojamo veiksmo, projekto ar programos tikslai ir ar lėšos panaudotos racionaliai.
Veiksmingumas	Mastas, kuriuo vykdant veiklą pasiekiami užsibrėžtų tikslų.

Terminas	Paaiškinimas
Veiksmų programa (VP)	ES finansuojamų veiksmų, atitinkančių Komisijos ir atitinkamos valstybės narės partnerystės susitarime nustatytus prioritetus ir tikslus, įgyvendinimo programa.
Vertinimas pagal ramsčius	Komisijos atliekamas taisyklių ir procedūrų, taikomų netiesioginio valdymo atveju, vertinimas, siekiant užtikrinti, kad ES finansiniai interesai būtų apsaugoti tokiu pat lygmeniu kaip ir tiesioginio valdymo atveju.
Vidaus saugumo fondas (VSF)	ES fondas, kurio lėšomis remiamas policijos bendradarbiavimas ir nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo veiksmai.
Vidutinės ir naujos šalys novatorės	Klasifikacija, taikoma valstybėms narėms, kurių įvertis Europos inovacijų diegimo rezultatų suvestinėje sudaro 70–100 % ES vidurkio (vidutinės) arba mažiau nei 70 % ES vidurkio (naujos).
Vienas bendras auditas	Kontrolės modelis, pagrįstas idėja, kad, siekiant veiklos rezultatų, kiekvienas aukštesnis kontrolės lygmuo turėtų būti grindžiamas pirmesniu kontrolės lygmeniu, su sąlyga, kad darbas yra patikimas ir tikslus.
Vienkartinės išmokos už plotus sistema (VIPS)	Su plotu susijusių žemės ūkio išmokų sistema, taikoma dešimtyje valstybių narių pereinamuoju laikotarpiu, pagal kurią ūkininkai gauna standartinę pagalbos sumą už kiekvieną hektarą. Visos kitos valstybės narės taiko bazinės išmokos sistemą.
Viešieji pirkimai	Viešosios įstaigos ar kitos institucijos vykdomas prekių, darbų ar paslaugų pirkimas.
Vykdomasis raštas sumoms susigrąžinti	Dokumentas, kuriuo reikalaujama sumokėti mokėtiną sumą.

Terminas	Paaiškinimas
Vykdomoji įstaiga	Organizacija, kurią ribotam laikotarpiui įsteigė ir valdo Komisija, kad jos vardu ir atsakomybe atliktų konkrečias užduotis, susijusias su ES programomis ar projektais.
Žalinimas	Klimatui ir aplinkai naudingos žemės ūkio praktikos taikymas. Šiuo terminu paprastai vadinama ir atitinkama ES paramos sistema.
Žemės sklypų identifikavimo sistema (ŽSIS)	Valstybių narių žemės ūkio paskirties žemės duomenų bazė, naudojama teikiant tiesioginės paramos išmokas pagal bendrą žemės ūkio politiką ir atliekant ūkininkų paraiškų tinkamumo finansuoti patikras.
Žemės ūkio gamybos veiksnių pajamos	Pajamos iš ūkininkavimo, suskirstytos į sudedamąsias dalis (žemę, darbo jėgą ir kapitalą).
Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK)	Komisijos paskirtas ekspertų organas, padedantis įgyvendinti bendrą žuvininkystės politiką.
Žvejybos intensyvumas	Žvejybos poveikis žuvų populiacijoms.